

Teater

Lärarhandledning
för- och efterarbete

En pingvin i frysen

en föreställning för
åk 4 & 5

TEATER
MARTIN
MUTTER

Varför är det bra med teater?

Teater handlar om oss människor och hur vi fungerar i en värld med andra människor. Teater är också en viktig form för kommunikation. Man kan säga att teater är en spegelbild av livet, sett genom ett temperament, precis som all konst.

I teaterns värld kan du spegla dig och reflektera över omvärlden. Du kan närma dig speciella teman som t ex kärlek, fördomar, miljö osv. Teater kan också vara en utgångspunkt för diskussioner om det som känns viktigt och du kan sätta dig i rollfigurens ställe om ämnet är känsligt.

Alla har sin egen historia att berätta. Genom att se och använda teater kan du hitta din egen historia, ditt eget liv och få perspektiv framåt och bakåt i tiden. Att lära känna sig själv och att se att du inte är ensam.

Att tala om det svåra kan ge tröst. Barn skapar ofta lyckliga slut när de behöver dem. Barn ser framåt, skapar nya bilder och diktar vidare.

Vad kan du göra före och/eller efter en teaterföreställning med eleverna?

Innan föreställningen

Det är bra om du kan **skapa en beredskap inför föreställningens aktuella tema**. Däremot är det viktigt att **inte berätta för mycket om** föreställningens innehåll eftersom det är lätt att väcka förväntningar som inte uppfylls.

Du kan också berätta om hur en teaterproduktion arbetas fram. Att skådespelarna spelar sina roller efter givna förutsättningar och manus, att ljus, ljud, rekvisita och scenografi har sina funktioner i den helhet som presenteras.

Varje detalj som finns med i föreställningen har valts med omsorg och är bärare av en mening som stödjer helheten i innehållet. Varje objekt som finns med i pjäsen har sin egen historia även om detta inte berättas i pjäsen.

Förarbetets syfte är

- att öppna för olika tankar och associationer inför föreställningen
- att betona att det är den egna upplevelsen som är viktig och att det inte går att värdera om en konstupplevelse är bra eller dålig.
- att visa att teater har med oss människor idag

att göra

- att påvisa hur viktig publiken är
- att skapa en förberedelse för den känslomässiga stämningen, dock utan att något ur föreställningen avslöjas.
- att väcka lust, nyfikenhet och intresse för teater och den föreställning ni ska se.

Efter föreställningen

Här gäller det att se upp med vad man själv som pedagog blivit fångad av. Det är lätt att man som pedagog får många idéer om vad man vill att eleverna ska fördjupa sig i efter föreställningen.

Det viktigaste i efterarbetet är att respektera varje elevs upplevelse av föreställningen. Därför måste man spara sina egna idéer.

Undvik att värdera föreställningen för tidigt. Börja istället med det specifikt konkreta utifrån elevernas egna intryck. Det viktiga är att ta till vara elevernas upplevelser. Här är möjligheterna många. Man kan skriva, teckna och måla, göra rollspel eller prata och diskutera.

Efterarbetets syfte är :

- att ta emot elevernas upplevelse och genom frågeställningar och gestaltande få igång en diskussion som är angelägen för gruppen
- att reflektera kring föreställningen och den egna verkligheten
- att låta eleverna få tid och utrymme till att bli medvetna om vad de har sett
- att låta verklighet och teater berika varandra
- att efter teaterbesöket ha skapat en känsla av att de som publik förstår teater
- att betona att det inte finns rätt och fel i en konstupplevelse, konst går bara att uppleva.

En Pingvin i Frysen handlar om klimat men också om kärlek och vänskap.

Möt Akacia, Duck och doktor Dick! Tre udda figurer som gärna vill bo på samma ställe, en alldeles förträfflig skrothög! Men de har svårt att dra jämt och hur ska Akacia få dem att tänka mer på miljön? Då får hon en idé! Hon lyckas få med dem på ett spännande och svårt uppdrag: att rädda världen från en påhittad miljökatastrof! Under äventyret hittar de lösningen på världens klimatproblem! .... och på sina egna....

En humoristisk historia som också rymmer kärlek, vänskap och musik... och där publiken får delta!

Under förarbetet intervjuade vi en massa elever i åk 5. Vi pratade om deras funderingar kring det här med klimat och miljö. Vi ville veta om de funderar kring de här sakerna, är de oroliga? Har de kluriga lösningar?

Ibland är det lätt att fastna i enbart sopsortering när vi pratar miljö och klimat. Men det finns ju så otroligt mycket mer! Det finns fakta man behöver känna till, vi kan prata om praktiska ting hur man gör konkret för att spara energi och minska våra utsläpp. Det viktigaste av allt är nog ändå våra attityder. Hur gör jag själv? Konsumerar jag för mycket? Slösar jag? Kan jag påverka?

Efterarbete

Förslag på frågor att prata om

- Ditt starkaste minne från föreställningen?
- Kunde du känna igen dig i någon situation?
- Varför bodde Akacia på en skrothög?
- Akacia, Duck och Dr Dick står inför ett hot om en omfattande miljökatastrof. Är det något som skulle kunna hända?
- Akacia pratar om en naturlig och en onaturlig växthuseffekt. Vad är det för skillnad?
- De tre figurerna i pjäsen väljer att satsa på att plantera träd för att rädda världens klimat. Fungerar det? Varför? Varför inte?

Förslag på uppgift A

Dela klassen i två grupper.

Grupp 1:

Vad är fossila bränslen? Hur mycket finns

det? Vad används de till? Vad händer när de tar slut?

Låt eleverna ta reda på fakta genom att leta i böcker, på nätet kanske fråga på närmaste energikontor. Under arbetet kan de komma i kontakt med en del svåra ord. Det är viktigt att de förstår dem. När de fått tillräckligt med kunskaper kan de presentera detta för de andra med hjälp av t ex föredrag och bilder.

Grupp 2:

Vad är förnyelsebara energikällor? Ta reda på vad det är, vad finns det och hur används de?

Gör som grupp 1.

Förslag på uppgift B

Gör ett studiebesök på t ex en avfallsanläggning/reningsverk eller dyl. Låt eleverna göra och ställa frågor som de sedan får sammanställa. De kan redovisa i skyltar där det står "Visste du att..." som de sätter upp på strategiska ställen på skolan.

Förslag på uppgift C

Gör en utställning

Hitta så många alternativ som möjligt till hur vi kan leva klimatsmartare. Klipp i tidningar, rita och måla, klipp och klistra, gör figurer/saker av återanvänt material (t ex bruksföremål, smycken osv).

Förslag på uppgift D

Vad betyder det att leva klimatsmart? Vad gör jag för att leva klimatsmart? Vad gör dom därhemma? Hur funkar det här på skolan?

Hela klassen sitter i en ring. Du har en talpinne i din hand (en vanlig träpinne eller vedträ går alldeles utmärkt). Du berättar och när du är klar lämnar du över pinnen till den som sitter bredvid. Det är tillåtet att passa om man inte kommer på något. Det är också OK att bara säga några ord.

Vi tipsar

Studiebesök

Energicentrum

I Energiverkstan finns experimentstationer som förklarar och konkretiserar vad energi är genom vardagliga exempel. Hur mycket är till exempel en kWh och vad är förnyelsebar energi?

Ett besök tar två timmar och en energi- och klimatrådgivare följer er genom utställningen. Inför besöket finns en lärarhandledning.

Boka ett besök för din klass genom att kontakta Energicentrum, tfn 020-319 319, www.energicentrum.nu Energicentrum ligger en mil söder om Örebro, vid Mariebergs köpcentrum (bakom Lamplagret).

Kolla vad som finns lokalt:

Avloppsverk
Kraftbolag
Tekniska utställningar/experimenthus för unga
Någon som har byggt ett lerhus el dyl.

Bra hemsidor att besöka

För utbildningsmaterial

www.svenskenergi.se/skola/utbildningsmaterial

Här kan du beställa material utan kostnad!
www.utbudet.se

Mer för eleverna

EU-kommissionens interaktiva hemsida.
www.managenergy.net/kidscorner
Du kan välja ålder och språk!

Energimyndighetens sida
Här kan du få svar på många frågor!
www.energikunskap.se

Litteratur

Energi - studiehäfte för åk 5-6

Ett studiehäfte som syftar till att genom gädje och praktiska övningar väcka intresse för Energifrågor i skolarbetet. Häftet innehåller beskrivningar och tips för sex arbetspass och vänder sig i första hand till åk 5-6.

Olika energikällor, experiment, banderolltillverkning och modellbygge är några exempel på det som häftet ger förslag på. Häftet är utformat för att tilltala eleverna och ger tydliga instruktioner.

Utgivare: GDE-Net. Beställning:
ullakarin.enbom@x.komforb.se Tel 0290-221 30

Litteraturtips

I orkanens spår av Terry Trueman Skönlitteratur på svenska för 10-12 år

Orkanen Mitch som slog till i Karibien i oktober 1998 var den värsta på 200 år. Bara i Honduras omkom det över 10 000 människor. Översvämningar orsakade ett jordskred. I boken berättas historien om den lilla byn La Rupa i Honduras som efter skyfall översvämmades av lermassor och där de flesta hus försvann i jordskredet. Trettonårige Josse som över en natt blev tvungen att bli vuxen och ta hand om sin familj och byns andra invånare berättar om orkanen, förödelsen och den svåra tiden som följde efter.

Rädda planeten! av Jacquie Wines

I boken finns 101 tips på vad man själv kan göra för miljön hemma, i skolan och i sitt kvarter. Även fakta om miljön, förklaring av svåra uttryck och checklistor.

Källor:

I gränslandet mellan scen och publik
av Jeannette Roos Sjöberg.

Lärarhandledning för- och efterarbete TEATER
av Lotta Andersson Länsteatern Örebro och Janne Rindar
Örebro Kulturskola

Att öppna nya världar
av Karin Helander
En handledning om att gå på teater med barn i
förskola och skola.

Har du några frågor?

Tveka inte - ring oss!

**Det är kul med respons från eleverna.
De får gärna skicka brev/maila oss!**

Lycka till! Vi ses på teatern!

TEATER
MARTIN
MUTTER

Teater Martin Mutter

Box 369

701 47 ÖREBRO

Tel 019-10 10 24

E-post: info@martinmutter.com

Hemsida: www.martinmutter.com